

Actieonderzoek Veiligheidsmonitor: Inventarisatie van de bestaande exploitatieprocedures en inherente knelpunten van de lokale Veiligheidsmonitoren in Vlaanderen

I. Inleiding

De Veiligheidsmonitor is een grootschalige bevolkingsenquête inzake veiligheid en politie. Meer concreet voorziet deze enquête zowel op federaal als op lokaal niveau in informatie over buurtproblemen, onveiligheidsgevoelens, slachtofferschap, politiefunctie en preventie. In tegenstelling tot andere instrumenten en statistieken worden deze gegevens op onafhankelijke wijze verkregen, in die zin dat zij rechtstreeks afkomstig zijn van de burger zelf en dus los staan van politieke en/of gerechtelijke organisaties. De Veiligheidsmonitor vormt aldus voor zowel federale als lokale beleidsactoren een belangrijk instrument ten behoeve van het ontwikkelen, evalueren en eventueel bijsturen van een veiligheids- en politiebeleid dat gebaseerd is op de noden van de bevolking (SCHARFF, 1997).

Deze bevolkingsenquête werd door de Algemene Politie-eindienst, Afdeling Politiebeleids-ondersteuning (APSD-PBO) reeds in 1997 en in 1998 uitgevoerd, dit op verzoek van de minister van Binnenlandse Zaken. In gemeenten met een Veiligheids- en Samenlevingscontract en in gemeenten die deel uitmaken van een Interpolitiezone-pilootproject werd een federaal gefinancierde Veiligheidsmonitor afgenomen, terwijl andere gemeenten en Interpolitiezones mits eigen financiering op het project van de Veiligheidsmonitor konden opstappen. De Veiligheidsmonitor betreft een telefonische enquête. In 1998 kon in het kader van een lokale opstap evenwel tevens worden gechoopt voor een schriftelijke afname.

In 1999 werd geen nieuwe afname van de Veiligheidsmonitor georganiseerd teneinde tijd en middelen te kunnen vrijmaken voor een optimalisering van het instrument van de Veiligheidsmonitor en de exploitatie ervan. In dit kader werd eind 1999 reeds een onderzoek ter verbetering van de vragenlijst en meer in het bijzonder van de Module Politiefunctie uitgevoerd.³ Deze inhoudelijk aangepaste vragenlijst werd gedurende de maanden april en mei 2000 afgenomen.

Verder ging in november 1999 een actieonderzoek van start gericht op het bevorderen van de

selen te identificeren die in elk van beide rechtssystemen passen. Zij is beperkt tot een categorisatie van de bestaande 'kortsluitingen' in de kleine rechtshulp en, meer bepaald, afgestemd op het bewerken van een eerlijke strafprocedure op grond van bewijsgeving in Staten met resp. een accusatoire en een inquisitoire proceduratie.

Na boeiende beschouwingen over de talrijke oorzaken – staatkundige én rechtsculturele – van de huidige verschillen tussen beide procesvormen, spoort de auteur de hinderpalen op voor een vlotte samenwerking. Hij situeert ze zowel op het vlak van de efficiënte overdracht van bewijsmateriaal – probleem van o.m. de 'hearsay evidence' en van de 'cross-examination' –, als op dit van de rechtspositie van het individu, gevangen in strafvervolgelingen met een internationale component – probleem van o.m. de dwangmiddelen, van het overwegend à-charge-onderzoek. Hij concludeert tot de noodzaak het onmiddellijkheidsbeginsel in het rechtshulpverkeer strikt te eerbiedigen en het optreden van de politie onder een strak rechterlijk toezicht te plaatsen. Ook is hij de mening toegedaan dat de Staten hun bekommernissen met soevereiniteit of openbare orde zouden moeten relativeren ten voordele van het recht op een billijk proces in hoofde van het bij de rechtshulp betrokken individu.

Deze studie biedt uiteraard een schat aan informatie aan de comparatist. Bovendien kan de practicus op het terrein er ook een aantal frustraties mee kwijt: alle procedurele eisen c.q. weigeringen van buitenlandse collega's hebben dus niet alleen tot doel hem het leven onmogelijk te maken!

– SPIELMANN, D., *Le secret bancaire et l'entraide judiciaire internationale pénale au Grand-Duché de Luxembourg*, Brussel, Larcier, Coll. 'Les dossiers du Journal des Tribunaux', 1999, 221 p.

Deze monografie is bijzonder waardevol omdat zij, benevens een degelijke bespreking van de Luxemburgse wettelijke bepalingen over het bankgeheim, ook en vooral een analyse biedt van de rechtspraak ter zake en inzicht verschaft in omzendbrieven van het O.M. waarmee de buitenlandse practicus doorgaans niet vertrouwd is.

F. THOMAS

exploitatie van de gegevens van de Veiligheidsmonitor op lokaal en supra-lokaal niveau.

2. Actieonderzoek

Teneinde de verwerking en de (beleidsmatige) aanwending van de gegevens van de lokale Veiligheidsmonitoren te ondersteunen en te optimaliseren, werd door de minister van Binnenlandse Zaken (APSD) in onderling overleg met de Gouverneurs van de provincies Antwerpen en Namen en de Gouverneur van het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad, beslist om in de drie gewesten van het land een 'Actieonderzoek Veiligheidsmonitor' op te starten. Drie onderzoeksteams werden met deze opdracht belast onder coördinatie van de projectgroep 'Veiligheidsmonitor' van de Algemene Politie-eenheden, Afdeling Politiebeleidssteuning.

Voor Vlaanderen wordt het onderzoek uitgevoerd door de Universiteit Gent en de Katholieke Universiteit Leuven⁵⁸ ten behoeve van alle Vlaamse gemeenten en Interpolitiezones die over een lokale Veiligheidsmonitor 1997 of 1998 beschikken.

2.1. DOELSTELLING

Het actieonderzoek waarvan hier sprake omvat vier onderling complementaire en deels opeenvolgende onderdelen. Een eerste luik behelst de inventarisatie van bestaande praktijken, middelen, moeilijkheden en behoeften op lokaal vlak voor wat betreft de exploitatie van de gegevens van de Veiligheidsmonitoren 1997 en 1998.

In het vervolg van het project worden, in kader van het tweede en derde luik, initiatieven ontwikkeld ter remediëring van de in het eerste luik vastgestelde knelpunten.

Een vierde en laatste luik, tenslotte, bestaat uit de redactie van een eindrapport waarin elementen aangedragen worden die naderhand in een ontwerp van handboek voor de interpretatie en het gebruik van de gegevens door de gemeenten en Interpolitiezones geïntegreerd kunnen worden.

Totnogtoe werd enkel het eerste luik van het onderzoek gerealiseerd. In wat volgt zal verslag worden uitgebracht van de resultaten van deze eerste, exploratieve fase.

2.2. METHODOLOGIE

Om een snelle start te kunnen maken met het onderzoek was het aangewezen om niet alle gemeenten en Interpolitiezones die over een lokale Veiligheidsmonitor beschikken in deze explora-

tieve fase op te nemen. Hiertoe werd een selectie doorgevoerd van gemeenten en Interpolitiezones die als bevoorrechte getuigen zouden optreden. Deze selectie diende een zo groot mogelijke diversiteit aan knelpunten te garanderen opdat alle gemeenten waar een Veiligheidsmonitor afgenomen wordt zich zouden kunnen identificeren met het eindproduct van het onderzoek. Hierbij werd verder prioriteit gegeven aan gemeenten en Interpolitiezones met een federaal gefinancierde Veiligheidsmonitor. In totaal werden 26 van de 57 Vlaamse gemeenten en/of Interpolitiezones met een Veiligheidsmonitor geselecteerd.

In functie van het opstellen van een inventaris van bestaande praktijken, middelen, moeilijkheden en behoeften werden semi-gestructureerde (groeps)interviews georganiseerd. De optie voor het semi-gestructureerd (groeps)interview werd genomen vanuit een onderzoeksmatige bekommernis. Deze techniek laat immers maximaal toe om de beoogde diversiteit en de vergelijking tussen de uit de diverse gemeenten en Interpolitiezones verkregen informatie door te voeren. Meer bepaald vonden per gemeente en/of Interpolitiezone twee semi-gestructureerde interviews plaats, een eerste met de lokale analist(en) die instaan voor de data-exploratie en rapportering en een tweede met de beleidsactoren onder wiens bevoegdheid de besluitvorming ter zake valt. Hierbij werden – in de mate van het mogelijke – alle relevante actoren op beide niveaus bij betrokken.

De ten behoeve van deze interviews gehanteerde topiclijsten omvatten vijf delen per niveau. De actoren op analyse-niveau werden in een eerste deel bevraagd over de methodologie, meer bepaald over de procedure van de data-exploratie en rapportering van de resultaten van de Veiligheidsmonitor alsook over de gehanteerde methoden en strategieën. Een tweede deel betrof de bij deze procedure betrokken actoren. Vervolgens werd in een derde deel de wederzijdse relatie tussen het analyseiniveau en het beleidsniveau bevraagd, waarbij een onderscheid werd gemaakt tussen formele en informele contacten en/of overlegmomenten. Een vierde deel peilde naar de verwachtingen van de actoren op analyseiniveau inzake de tabellenrapportage en de begeleidende documenten van de Algemene Politie-eenheden, de beoogde doelstelling van de analyse en de verwachtingen ten aanzien van het gevolg dat aan het eindproduct (het analyserapport) zou worden gegeven. Tenslotte werd in het vijfde deel expliciet ingegaan op de zowel in het verleden ervaren knelpunten en eventuele oplossingen als op de actuele knelpunten inzake de

Tabel 1: exploitatiemodel

		ANALYSE- EN BELEIDSNIIVEAU	
		GESCHEIDEN	GEKOPPELD
ANALYSE	GESTANDAARDISEERD	<ul style="list-style-type: none"> - gestandaardiseerde analyse - analist: extern + districtsniveau - strikte scheiding analyse-niveau en beleidsniveau 	
	NIET-GESTANDAARDISEERD	<ul style="list-style-type: none"> - niet-gestandaardiseerde analyse - analist: extern + lokaal - scheiding analyse-niveau en beleidsniveau 	<ul style="list-style-type: none"> - niet-gestandaardiseerde analyse - analist: intern + lokaal - koppeling analyse-niveau en beleidsniveau → positie analist

globale verwerkingsprocedure van de resultaten van de Veiligheidsmonitor.

De beleidsactoren werden in eerste instantie bevraagd over de methodologie van de besluitvorming, met name de procedure en de hierbij gehanteerde methoden en strategieën inzake de besluitvorming in het algemeen en de vertaling van de resultaten in beleidskeuzes in het bijzonder. Het tweede deel betrof vervolgens een inventaris van alle bij de beleidsprocedure betrokken actoren. In een derde deel werd eveneens de relatie tussen het analyseniveau en het beleidsniveau bevraagd in beide richtingen met ook hier weer een onderscheid tussen formele en informele contacten/overlegmomenten. Het vierde deel peilde naar de verwachtingen van de beleidsactoren ten aanzien van de tabellenrapportage en begeleidende documenten van de Algemene Politie-eenheden enerzijds en ten aanzien van het door de analisten opgestelde analyse-rapport anderzijds. Bovendien werden de lokale opstappers bijkomend gevraagd naar hun motivatie tot deelname aan de Veiligheidsmonitor in het algemeen en hun motivatie voor hetzij een telefonische, hetzij een schriftelijke opstap in het bijzonder. Tenslotte werd in het vijfde deel met betrekking tot de formele besluitvorming en de vertaling van de resultaten in beleidskeuzes meer concreet ingegaan op in het verleden ervaren knelpunten, actuele knelpunten en reeds ondernomen stappen ter remediëring.

Naast de semi-gestructureerde (groeps)interviews met analisten op lokaal niveau werden ook strategisch analisten van de Rijkswacht op districtsniveau tijdens één van hun analistendagen benaderd. Vooreerst werden hier invulformulieren overhandigd met het oog op het per district inventariseren van het aantal gemeenten en Interpolitiezones waar een Veiligheidsmonitor werd afgenomen, de verwerking daarvan door de strategisch analisten van de Rijkswacht

en het vinden van mogelijke verschillen tussen de types van analyse. Met deze analisten werd eveneens een semi-gestructureerd groepsinterview georganiseerd waarbij een aantal essentiële thema's inzake de verwerking van de resultaten van de Veiligheidsmonitor in het algemeen en de hierbij ervaren knelpunten in het bijzonder aan bod kwamen. De hierbij gehanteerde topiclijst betrof een bevraging van de cijfermatige verwerking van de gegevens, onderlinge overlegmomenten en de relatie met het beleidsniveau. Ook hier werd, tenslotte, expliciet gepeild naar bestaande knelpunten en mogelijke verbeteringen inzake het opstellen van een analyse.

2.3. RESULTATEN

De bevindingen van de lokale semi-gestructureerde (groeps)interviews en van de analistendag werden op drievoudige wijze verwerkt.

2.3.1. Exploitatie

In eerste instantie werden de diverse bestaande lokale exploitatieprocedures in kaart gebracht, onderling vergeleken en geclusterd. Dit resulteerde uiteindelijk in het opstellen van een exploitatiemodel waarin de conclusies van de respectievelijke clusters vervat liggen.

Op basis van de clustering kon een dubbel onderscheid worden aangebracht in de diverse exploitatieprocedures over beide niveaus – i.e. het analyse-niveau en het beleidsniveau – heen. Een eerste onderscheid heeft betrekking op de mate van standaardisatie van de analyse, hetgeen visueel als een continuüm kan voorgesteld worden. Een tweede onderscheid betreft de mate waarin een koppeling bestaat tussen het analyse-niveau en het beleidsniveau, die een zekere integratie van beide niveaus impliceert op basis van de functie en hieraan gerelateerde positie

van de actor die de analyse waarneemt. Ook dit onderscheid kan als een continuüm geïdealiseerd worden. Verderbouwend op voorgaande conclusie, die twee assen genereert, werd een exploitatiemodel ontworpen waarin de gemeenten en Interpolitiezones met hun diversiteit aan exploitatieprocedures ingepast kunnen worden. Dit exploitatiemodel is een 'gesatureerd' model en wordt hierboven voorgesteld.

Uit het exploitatiemodel blijkt een afwezigheid van gemeenten en Interpolitiezones waar sprake is van een gestandaardiseerde analyse en van een koppeling tussen het analyse-niveau en het beleidsniveau. Nochtans betreft dit een ideale situatie. Vandaar dat door de onderzoekers wordt gepleit voor een exploitatieconcept dat beide kenmerken in zich draagt. Dit betekent vooreerst dat een standaardprocedure inzake het opstellen van een analyse dient te worden gehanteerd. Deze standaardisering heeft zowel betrekking op de gehanteerde methoden en technieken als op de inhoud en vorm van het analyserapport en dit met betrekking tot de drie essentiële componenten van de analyse: de cijfermatige verwerking van de resultaten, de contextualisering van de bevindingen⁵ en het formuleren van beleidsadviezen ten aanzien van de bevoegde lokale beleidsinstanties. Inzake de koppeling tussen het analyse-niveau en het beleidsniveau, ten tweede, wordt geargumenteed voor de aanstelling van een lokale regisseur die een schakelfunctie vervult. Deze schakelfunctie bestaat uit het coördineren, begeleiden en opvolgen van de lokale exploitatieprocedure van de Veiligheidsmonitor doorheen de diverse opeenvolgende stappen.

2.3.2. *Motivatie lokale opstap*

In tweede instantie werden de diverse motieven aan de basis van de initiatiefname tot lokale opstap, hetzij telefonisch, hetzij schriftelijk, in een verslag uiteengezet.

Het initiatief tot lokale opstap bleek ab initio uit te gaan van de (lokale) politiediensten. De motivatie ter zake was evenwel verschillend. Een eerste motief lag in de interesse voor de visie van de bevolking inzake veiligheid vanuit de behoefte aan een aanvulling op intern en extern cijfermateriaal en op eigen ervaringen in de zin van een meting van subjectieve onveiligheidsgevoelens. Een tweede motief betrof het objectieve karakter van de meting in tegenstelling tot een bevraging door belangengroepen. Als laatste motief werd aangehaald dat de Veiligheidsmonitor een realistischer beeld van de bevolking in haar totaliteit verschafte dan individuele contacten met burgers.

De motivatie voor meer concreet een telefonische opstap lag in de hieraan inherente geringere inspanningen vanwege de lokale politiediensten. De belangrijkste reden daarentegen om de schriftelijke versie te verkiezen boven de telefonische was van financiële aard.

2.3.3. *Knelpunten*

Een laatste stap in de verwerking van de lokale semi-gestructureerde (groeps)interviews en van de analistendag bestond uit de redactie van een knelpuntenrapport. Dit rapport omvat een expliciet luik, dat de rechtstreeks uit de interviews verkregen knelpunten behelst en aldus een weergave vormt van de percepties in hoofde van geïnterviewde lokale analisten en/of beleidsactoren, en een impliciet luik, dat de door de interviewers gepercipieerde bevindingen die tijdens de interviews impliciet aan de oppervlakte verschenen en aldus in zekere zin een meta-verhaal constitueren, weergeeft.

Het expliciet luik omvat acht clusters van knelpunten. In wat volgt worden per cluster de belangrijkste knelpunten voorgesteld. Met betrekking tot (1) de afname van de Veiligheidsmonitor bleken er veelal twijfels te bestaan inzake de representativiteit van de steekproef omwille van haar beperkt karakter. Verder werd aangehaald dat deze steekproef op een te ruim niveau getrokken werd, in die zin dat men geen zicht heeft op de geografische spreiding van de respondenten met als gevolg een beperking voor de beleidsontwikkeling die geografische differentiatie beoogt. In het kader van de cluster inzake (2) de tabellenrapportage en de begeleidende documenten kunnen grosso modo een drietal groepen van actoren onderscheiden worden, die gekenmerkt worden door een zekere gradatie in tevredenheid aangaande de verstaanbaarheid en bruikbaarheid van betreffende documenten. Door een laatste, minst tevreden en tevens kleinste groep worden de documenten als onvoldoende pragmatisch, moeilijk te interpreteren en aldus niet bruikbaar beschouwd. Aangaande (3) de cijfermatige analyse van de resultaten van de Veiligheidsmonitor wordt gewezen op het gebrek aan intergemeentelijke uniformiteit ter zake alsook op het gebrek aan een ontwerp van 'best practice'. Daarnaast wordt opgemerkt dat het relateren van de resultaten aan ander bronnenmateriaal geen evidentie blijkt. In een vierde cluster – i.e. (4) interpretatie en contextualisering – wordt door de analisten van de Rijkswacht op districtsniveau opgemerkt dat zij ten behoeve van het contextualiseren onvoldoende zicht hebben op de lokale context terwijl lokale actoren daarentegen niet steeds in vol-

doende mate over de hiertoe noodzakelijke methodologische kennis beschikken. Hieraan gerelateerd wordt tevens gewezen op het gebrek aan samenwerking ter zake. Wat betreft de vijfde cluster, (5) samenwerkingsverbanden, werd door de onderzoekers een onderscheid gemaakt tussen knelpunten in onderlinge relaties op analyse-niveau en beleidsniveau afzonderlijk en knelpunten in de relatie tussen beide niveaus. Opvallend bleek het ontbreken van structurele (formele) overlegmomenten op analyse-niveau en in de relatie tussen analyse-niveau en beleidsniveau, dit laatste in beide richtingen. Door het analyse-niveau werd hierbij gewezen op de afwezigheid van gestructureerde feedback vanwege de bevoegde beleidsactoren inzake zowel de analyse op zich en haar bruikbaarheid voor het lokale beleid als inzake de genomen beleidsbeslissingen. Louter met betrekking tot de onderlinge relaties op het beleidsniveau werd voornamelijk de aandacht gevestigd op diverse knelpunten inzake de algemene werking van het vijfhoeksoverleg die een weerslag kunnen hebben op de exploitatie van de gegevens van de Veiligheidsmonitor. De facto kunnen deze problemen worden teruggebracht tot de bevinding dat het vijfhoeksoverleg enkel in theorie effectief een overlegplatform tussen de diverse beleidsactoren betreft. In het kader van (6) de structurele knelpunten betreft het belangrijkste probleem een tekort aan financiële mogelijkheden hetgeen zowel tot uiting komt in een gebrek aan (gespecialiseerd) personeel als in een gebrek aan middelen, waardoor enerzijds de verwerking en beleidsmatige aanwending van de Veiligheidsmonitor bemoeilijkt wordt en anderzijds de uitvoering van de beslissingen in het gedrang komt. Verder werd door de analisten de hoge tijdsdruk bij het opstellen van de analyse aangehaald. Deze hoge tijdsdruk wordt geweten aan het laatijdig ontvangen van de resultaten in functie van de deadline aangaande het evalueren van beleids- en actieplannen in het algemeen en van de effecten van het Veiligheids- en Samenlevingscontract in het bijzonder. Als laatste belangrijk structureel punt wordt het publiceren van de niet-gecontextualiseerde resultaten van de lokale Veiligheidsmonitoren door de federale overheid als problematisch bestempeld. De zevende cluster, met name deze betreffende (7) de constructie van de Veiligheidsmonitor, kent drie opvallende problemen. In eerste instantie werd opgemerkt dat de lokale actoren geen zicht hebben op de totstandkoming van de vragenlijst en eventuele latere aanpassingen hiervan. Vervolgens werd een opmerking geformuleerd inzake het ontbreken van een expliciet achterliggend theoretisch kader waaruit de mogelijkheden van de Veiligheids-

monitor duidelijk zouden moeten blijken. Hierbij wordt verder opgemerkt dat de actuele theoretische beschouwingen die thans – vanwege de opstellers – achter de vragenlijst schuilgaan slechts een deel van de opties vormen waardoor heel wat relevante maatschappelijk beschouwingen niet aan bod komen en aldus het denken in een bepaalde, enge richting gestuurd wordt. Ten derde wordt aangehaald dat momenteel de mogelijkheid ontbreekt om lokale accenten in de vorm van bijkomende vragen aan de gestandaardiseerde vragenlijst toe te voegen. In een achtste en laatste cluster worden tenslotte nog een aantal concrete bedenkingen met betrekking tot (8) de inhoud van de vragenlijst geformuleerd.

Het tweede, impliciete luik van het knelpuntenrapport bevat vier clusters. Een eerste betreft knelpunten (1) inherent aan de interviewsessies. Ter zake werd geconstateerd dat de respondenten meermalen in een methodologische discussie bleven steken. In heel wat gevallen werd bovendien de indruk gewekt dat deze methodologische kritiek vooral als een soort verpakking fungeerde voor andere weerstanden die voornamelijk betrekking hebben op de lokale exploitatiemogelijkheden. Verder was de beperkte aanwezigheid van de burgemeesters opvallend. In het kader van de tweede cluster, met name (2) de exploitatie van de Veiligheidsmonitor, bleek algemeen een gebrek te zijn aan initiatief en coördinatie met betrekking tot de lokale exploitatie van de gegevens van de Veiligheidsmonitor; een centrale figuur als 'motor om de kar te trekken' ontbreekt doorgaans. Meer concreet werd op analyse-niveau een grote verscheidenheid aan statistische kennis geconstateerd, wat weerspiegeld wordt in een verschil aan diepgang van de diverse analyses. Hieraan gerelateerd werd vastgesteld dat veelal geen sprake is van een daadwerkelijke analyse in de eigenlijke betekenis van het woord, maar eerder van een (selectieve) vertaling van de resultaten in een voor beleidsactoren eenvoudige en verstaanbare taal en visueel meer aanspreekbare lay-out. Tenslotte situeren zich een aantal knelpunten op het vlak van de exploitatie op beleidsniveau. Zo werd onder meer de indruk gewekt dat heel wat beleidsactoren slechts over een beperkte kennis beschikken aangaande de mogelijkheden en beperkingen van de Veiligheidsmonitor. Voorts bleek dat een duidelijke strategie met betrekking tot besluitvorming vaak afwezig is. In de derde cluster, (3) samenwerkingsverbanden en communicatie, werd eveneens door de onderzoekers een onderscheid gemaakt tussen knelpunten op analyse-niveau, knelpunten in de relatie tussen analyse-niveau en beleidsniveau, en knelpunten op beleidsniveau. Het analyse-niveau werd geken-

merkt door diverse problematieken op het vlak van samenwerking. Meer bepaald werd in een aantal gevallen geconstateerd dat de exploitatie beperkt bleef tot het lezen van de door de Algemene Politie-eindienst ter beschikking gestelde tabellenrapportage en dit omdat men niet over lokaal gespecialiseerd personeel beschikt, en men niet op de hoogte is (of wil zijn) van de mogelijkheid zich te wenden tot de strategisch analisten van de Rijkswacht op districtsniveau. In andere gemeenten en Interpolitiezones werden daarentegen twee analyses opgesteld (een eerste door een lokaal analist en een tweede door een strategisch analist van de Rijkswacht op districtsniveau) die naderhand niet steeds naast elkaar werden gelegd. Bovendien werd met betrekking tot de contextualisering een gebrek aan samenwerking vastgesteld in gemeenten en Interpolitiezones waar de analyse op districtsniveau opgesteld werd. Het problematisch karakter blijkt hier uit het feit dat de analisten over de hiertoe noodzakelijke methodologische kennis beschikken terwijl de lokale actoren de noodzakelijke kennis aangaande de lokale context bezitten, maar beide partijen deze complementaire kennis niet integreren. Wat betreft de relatie tussen het analyse-niveau en het beleidsniveau is het voornaamste knelpunt terug te brengen tot een gebrek aan initiatief tot contactname vanwege beide niveaus. Tenslotte werd op beleidsniveau in diverse opzichten een gebrekkige samenwerking tussen de beleidsactoren waargenomen; meer bepaald bleek de positie van de bestuurlijke overheid doorgaans zwaar door te wegen op de besluitvorming. Een laatste cluster, met name (4) de structurele knelpunten, behelst in eerste instantie een groot personeelsverloop, hetgeen problematisch is in die zin dat accumulatie van kennis en informatiedoorstroming hierdoor belemmerd wordt. Hiernaast werd de positie van de Gemeentepolitie ten opzichte van de burgemeester geproblematiseerd in de zin van een 'afhankelijkheidspositie', hetgeen implicaties kan hebben op de besluitvorming.

3. Besluit

De lokale actoren ervaren vooreerst een aantal methodologische problemen die inherent zijn aan het instrument en de organisatie van de Veiligheidsmonitor. Deze problematiek kan enerzijds worden teruggebracht tot een onvoldoende inzicht in de mogelijkheden en beperkingen van de Veiligheidsmonitor, die in eerste instantie een 'barometer' vormt waarmee een evolutie over de jaren heen en hierin aanwezige tendensen kunnen worden gemeten. Anderzijds zijn een aantal

van deze methodologische kritieken terecht, maar dient deze 'oneindige' discussie te worden gesloten gezien bepaalde nadelen nu eenmaal inherent zijn aan elke optie aangaande de wijze van afname van enquêtes. In die optiek lijkt het eerder aangewezen te investeren in de remediëring van essentieel niet-methodologische maar tevens prangende knelpunten bij de exploitatie van de Veiligheidsmonitor. Deze laatste knelpunten betreffen meer bepaald het gebrek aan standaardisatie en coördinatie doorheen de diverse stappen van de lokale exploitatieprocedure in het algemeen en tussen de het analyse-niveau en het beleidsniveau in het bijzonder. In die zin kan er eerder gesproken worden van een meer structurele problematiek die verholpen kan worden middels de implementatie van een exploitatieconcept dat gekenmerkt wordt door een gestandaardiseerde analyseprocedure en door een schakelfunctie in hoofde van een lokale regisseur die instaat voor het coördineren, begeleiden en opvolgen van de exploitatieprocedure in haar geheel.

Bibliografie

- SCHARFF, P., 'De bevolking systematisch bevraagd over criminaliteit en onveiligheid', *Pretekst*, 14, 3-7.
- VANDERHALLEN, M., VANDEVOORDE, N., PLEYSIER, S., STOOP, R., VERVAEKE, G., GOETHALS, J. en PONSAAERS, P., *Actieonderzoek Veiligheidsmonitor: Startrapport*, K.U. Leuven en U. Gent, 1999.
- VANDEVOORDE, N., VANDERHALLEN, M., STOOP, R., PLEYSIER, S., PONSAAERS, P., VERVAEKE, G. en GOETHALS, J., *Actieonderzoek Veiligheidsmonitor: Tussentijds rapport*, U. Gent en K.U. Leuven, 2000.
- N. VANDEVOORDE,***** M. VANDERHALLEN,
*,**
R. STOOP,*, S. PLEYSIER,**, P. PONSAAERS,*
G. VERVAEKE,**, J. GOETHALS**

Context voor Criminaliteit

In *The exclusive society* stelt JOCK YOUNG dat er vanuit de materiële basis van de samenleving, die hij ziet evolueren van inclusief naar exclusief, een voortdurende (wederzijdse) invloed is op het criminaliteitspeil, de sociale controle en de criminologie. Enerzijds wordt een niet onbe-